

Η ανορεξική διάθεση της ΕΕ οδηγεί τις οικονομίες της περιοχής σε κατάθλιψη

του Χ. Πολυχρονίου

29 Φεβρουαρίου 2012

Παρά τις σημαντικές αποδείξεις γύρω από τη δραματική αποτυχία που είχαν οι πολιτικές του Χουβερνιανισμού κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Ύφεσης του '30 στις Ηνωμένες Πολιτείες, η πολιτική και οικονομική ελίτ της Ευρώπης έχει ανταποκριθεί στην τρέχουσα παγκόσμια κρίση με μέτρα που είναι συντριπτικά αντιαναπτυξιακά και που ασχολούνται υπερβολικά για τη διασφάλιση της σταθερότητας του επιπέδου τιμών. Τα όπλα που χρησιμοποιούνται είναι η περιοριστική δημοσιονομική πολιτική, η λιτότητα, και οι περικοπές μισθών.

Η συντονισμένη συσταλτική πολιτική εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) εμπνέεται από την πεποίθησή της ότι αυτός είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για την αντιμετώπιση της «κρίσης χρέους» στην ευρωζώνη και, ως εκ τούτου, θα βοηθήσει στην αναβίωση της εμπιστοσύνης επιχειρήσεων και καταναλωτών. Ωστόσο, αγνοώντας τα ενδημικά προβλήματα της ανεργίας, της φτώχειας, και της έλλειψης στέγης—τα οποία έχουν ως βασική αιτία τη συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας—η ευρωπαϊκή οικονομική πολιτική αποκαλύπτει ένα διευρυνόμενο χάσμα με τον πραγματικό κόσμο. Ως εκ τούτου, εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για τις οικονομίες της περιοχής, οι περισσότερες από τις οποίες είναι ήδη ιδιαίτερα εύθραυστες και στο χείλος μιας απότομης και παρατεταμένης κάμψης, καθώς επίσης και για τις προοπτικές ανάκαμψης της παγκόσμιας οικονομίας.

Η οικονομική νοοτροπία της ΕΕ είναι σαφώς νεο-Χουβερνιανή τόσο στη σύλληψη όσο και στην εφαρμογή. Οι ηγέτες της υποτίμησαν τη φύση του προβλήματος που αντιμετωπίζει η ευρωζώνη και οι πολιτικές που εφαρμόζουν κάνουν την ευρω-κρίση χειρότερη. Ωστόσο, οι αρχηγοί της ΕΕ παραμένουν πεισματικά δεσμευμένοι σε λανθασμένα και επικίνδυνα οικονομικά δόγματα. Το χειρότερο είναι ότι η τυφλή πίστη στην Καλβινιστική αντίληψη της ελεύθερης αγοράς έχει θεσμοθετηθεί στην ΕΕ, στερώντας έτσι από τις εθνικές κυβερνήσεις στην ευρωζώνη τη δυνατότητά τους να σώσουν τις παραπαίουσες οικονομίες τους με την υιοθέτηση εναλλακτικών, αναπτυξιακών οικονομικών στρατηγικών.

Η νότια ευρωζώνη έχει ήδη μετατραπεί σε οικονομική έρημο. Στην Ελλάδα, τα μέτρα λιτότητας που επιβάλλονται έχουν οδηγήσει σε μια απίστευτη συρρίκνωση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Το ελληνικό ΑΕΠ έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια κατά περίπου 17%—και πλησιάζει το ρυθμό συρρίκνωσης του ΑΕΠ που γνώρισε η Αργεντινή όταν πτώχευσε το 2001. Το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα έχει ανέλθει στα ύψη κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών, και τώρα βρίσκεται πάνω από το 20%, ενώ η ανεργία ανάμεσα στους νέους άγγιξε το εντυπωσιακό 48%. Περισσότερες από 60.000 επιχειρήσεις έβαλαν λουκέτο την περίοδο μεταξύ 2009-2011, και οι προβλέψεις κάνουν λόγο για ανάλογο αριθμό επιχειρήσεων που θα κλείσουν έως το τέλος του 2012. Έτσι, το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα θα αυξηθεί ακόμη περισσότερο στο εγγύς μέλλον, ειδικά όταν οι όροι της νέας συμφωνίας διάσωσης τεθούν σε ισχύ. Αυτές περιλαμβάνουν την απόλυση 15.000 δημοσίων υπαλλήλων και ένα νέο γύρο σκληρών μέτρων λιτότητας.

Στην Πορτογαλία, η κατάσταση είναι εξίσου οδυνηρή. Η ακραία σύσφιξη της δημοσιονομικής πολιτικής και τα σκληρά μέτρα λιτότητας έχουν οδηγήσει σε μια βίαιη πτώση του βιοτικού επιπέδου, και η ανεργία εκτοξεύθηκε πάνω από το 14%. Η αναλογία χρέους προς το ΑΕΠ αυξήθηκε από το 107%, που ήταν πριν από το πακέτο διάσωσης, στο 113%, και αναμένεται να φτάσει στο 120% έως το τέλος του έτους. Σημειώστε ότι αυτή είναι μια χώρα που έχει κάνει ό,τι της ζητήθηκε από τη Γερμανία και τους αφέντες της ΕΕ ώστε να μπουν σε τάξη τα δημοσιονομικά της και να υπάρξει οικονομική ανάπτυξη.

Στην Ιρλανδία, ένα ακόμη κράτος-μέλος της ευρωζώνης που πέρασε κάτω από την κοινή επίβλεψη της ΕΕ και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, η εικόνα που αναδύεται δεν αφήνει σχεδόν κανένα περιθώριο για πανηγυρισμούς. Το ποσοστό ανεργίας υπερβαίνει το 14% και πάνω από 70.000 άνθρωποι έχουν μεταναστεύσει λόγω της έλλειψης θέσεων εργασίας. Η Ιρλανδική μετανάστευση σήμερα είναι χειρότερη απ' ό,τι ήταν στη δεκαετία του 1980.

Στην Ιταλία, το επίσημο ποσοστό ανεργίας βρίσκεται στο 8,6%, αλλά υπάρχουν αξιόπιστες πηγές (συμπεριλαμβανομένης της Τράπεζας της Ιταλίας) που υπολογίζουν ότι το πραγματικό ποσοστό ανεργίας είναι πάνω από το 11%. Η δε ανεργία των νέων ανέρχεται στο 31%. Μόλις πρόσφατα, το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής της Ιταλίας ανέφερε ότι το 24,5% ζει κοντά στο όριο της φτώχειας

Στη Γαλλία, η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στην Ευρώπη και προπύργιο του βιομηχανικού καπιταλισμού, το ποσοστό ανεργίας πλησίασε το 10% το 2011, ενώ η ανεργία ανάμεσα στους νέους (ηλικίες 15-24) αυξήθηκε πάνω από το 21%. Στην Ισπανία, η συνολική ανεργία είναι στο 22,9%, και η ανεργία ανάμεσα στους νέους κυμαίνεται στο 48,7%. Τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας ανάμεσα στους νέους βρίσκονται στον πυρήνα των χωρών της ευρωζώνης: Γερμανία (7,8%, Αυστρία (8,2%), και Ολλανδία (8,6%).

Συνολικά, η ανεργία στην ευρωζώνη ανήλθε στο 10,4% στο τέλος του 2011, με το ποσοστό να σημειώνει αύξηση σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το ποσοστό αυτό μεταφράζεται σε 16,5 εκατομμύρια ανέργους.

Το να λέγαμε ότι η Ευρώπη εμφανίζει σοβαρό πρόβλημα ανεργίας θα ήταν μάλλον μια συγκρατημένη περιγραφή. Εδώ και χρόνια τώρα, η Ευρώπη έχει δεσμευτεί με τη «στόχευση του πληθωρισμού» και τη μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων και όχι με την προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης—και οι κοινωνίες της πληρώνουν βαρύ τίμημα γι' αυτό. Ο μεγάλος ένοχος είναι η συντηρητική οικονομική πολιτική.

Η Ευρώπη έχει απόλυτη ανάγκη από μια οικονομική και πολιτική επανάσταση. Χρειάζεται άμεση επιστροφή σε πολιτικά μέτρα κεϋνσιανικής έμπνευσης και μια νέα θεσμική αρχιτεκτονική για την ευρωζώνη. Πρέπει να προχωρήσει προς την κατεύθυνση της δημιουργίας Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης. Εάν δεν ληφθούν τέτοια μέτρα, οι οικονομίες και οι κοινωνίες της Ευρώπης θα μπορούσαν κάλλιστα να καταλήξουν σε μια κατάσταση παρόμοια εκείνης της δεκαετίας του 1930 στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ο Χ. Πολυχρονίου είναι ερευνητής και εταίρος πολιτικής στο Ινστιτούτο Οικονομικών Λίβι. Copyright © 2012 Levy Economics Institute